

# Barn som pårørende-arbeidet - overordnet prosedyre

## 1. Omfang og hensikt

<b>Gjelder for</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Helsepersonell som gir helsehjelp til pasienter med mindreårige barn/søsken</li><li>Ledere for helsepersonell som gir helsehjelp til pasienter med mindreårige barn/søsken</li></ul>
<b>Hensikt</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Bidra til at barn (0-18 år) av psykisk syke, rusmiddelavhengige og alvorlig somatisk syke eller skadde pasienter får informasjon, støtte og oppfølging. Omfatter biologiske barn, adoptivbarn, ste- og fosterbarn. Prosedyren gjelder også når pasienten har mindreårige søsken (1)</li><li>Bidra til at barn som pårørende-arbeidet er en integrert del av helsetjenesten</li></ul>

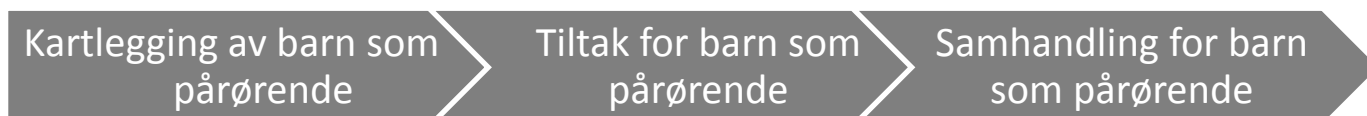
## 2. Bakgrunn

<b>Lov og styrings - dokumenter</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Helsepersonelloven § 10a, § 25 tredje ledd (1), Rundskriv IS-8/2012 (2), Spesialisthelsetjenesteloven § 3-7a (3), Barnekonvensjonen artikkel 3 og 12 (4), Menneskerettsloven §§ 2 og 3 (5) og Barneloven § 30 (6) Pårørendeveilederen (7)</li></ul>
<b>Kunnskap</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Barn påvirkes av foreldres/søskens sykdom og kan utvikle egne problemer (8-16)</li><li>Barn har behov for å bli inkludert, informert og hørt ved sykdom i familien (8, 12, 17-21)</li><li>Barn som pårørende-arbeid kan bidra til å forebygge sykdom, og fremme barnas helse, livskvalitet og trivsel (8, 10, 12, 19, 22, 23)</li><li>Barn som pårørende-arbeid gir positive ringvirkninger for pasienten og familien (9, 14, 24-27)</li></ul>

## 3. Roller og ansvar

<b>Helsepersonell</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Bidrar til å ivareta barns behov for informasjon, støtte og oppfølging</li><li>Helsepersonell med ansvar for pasientens behandling har hovedansvaret for at barnas behov kartlegges, ivaretas og dokumenteres</li><li>Har grunnleggende kompetanse i barn som pårørende-arbeid</li></ul>
<b>Barneansvarlig</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Koordinerer og fremmer arbeidet i egen enhet</li><li>Informerer og veileder kolleger uten å overta ansvar/oppgaver</li><li>Har oversikt over aktuelle tiltak og hjelpeinstanser internt og eksternt</li><li>Har god kunnskap og ferdigheter i barn som pårørende-arbeid</li></ul>
<b>Koordinator for barn som pårørende-arbeidet</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Er overordnet organisert i helseforetaket og rapporterer til ledelsen (28)</li><li>Har oversikt over barn som pårørende-arbeidet i helseforetaket</li><li>Koordinerer og har oversikt over barneansvarlig helsepersonell (28)</li><li>Er rådgiver for barn som pårørende-arbeidet i helseforetaket</li><li>Organiserer opplæring og veiledning</li><li>Utvikler oversikter over tiltak og hjelpeinstanser</li><li>Samhandler med eksterne instanser (f. eks Fylkesmann, kommune)</li><li>Representerer helseforetaket i det nasjonale kompetansenettverket, BarnsBeste (29)</li></ul>
<b>Ledere i helseforetaket</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Sørger for at prosedyrene om barn som pårørende-arbeidet følges</li><li>Inkluderer barn som pårørende-arbeid i strategiske dokumenter (eks samarbeidsavtaler, behandlingslinjer, tjenesteavtaler) (30)</li><li>Oppnevner koordinator for barn som pårørende-arbeidet</li><li>Oppnevner barneansvarlige. Det anbefales minimum to per enhet (28)</li><li>Sørger for at ansatte gjennomfører aktuell opplæring og veiledning</li><li>Sørger for at enhetene er tilrettelagt for barn på besøk</li><li>Inkluderer barn som pårørende-arbeidet i pasient- og pårørendeinformasjon</li></ul>

## 4. Fremgangsmåte beskrives i følgende 3 delprosedyrer:



## Referanser

1. Helsepersonelloven. Lov om helsepersonell m.v (LOV-1999-07-02-64). 1999.
2. Helsedirektoratet. Helsepersonelloven med kommentarer 2012.
3. Spesialisthelsetjenesteloven. Lov om spesialisthelsetjenesten m.m (LOV-1999-07-02-61). 1999.
4. Barnekonvensjonen. Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (LOV-1999-05-21-30). 1999.
5. Menneskerettsloven. Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (LOV-1999-05-21-30). 1999.
6. Barnelova. Lov om foreldre og barn (LOV-1981-04-08-7). 1981.
7. Helsedirektoratet. IS-2587 Veileder om pårørende i helse-og omsorgstjenesten. 2017.
8. Ruud T, Birkeland B, Faugli A, Hagen KA, Helman A, Hilsen M, et al. Barn som pårørende - Resultater fra en multisenterstudie. Oslo: Akershus universitetssykehus, Helse Stavanger HF (Stavanger universitetssykehus), Rogaland A-senter, Sørlandet sykehus HF, Vestre Viken HF, Regionsenter for barn og unges psykiske helse Helseregion Øst og Sør, BarnsBeste; 2015.
9. Yang HC, Mu PF, Sheng CC, Chen YW, Hung GY. A Systematic Review of the Experiences of Siblings of Children With Cancer. *Cancer nursing*. 2016;39(3):E12-21.
10. Ellis SJ, Wakefield CE, Antill G, Burns M, Patterson P. Supporting children facing a parent's cancer diagnosis: a systematic review of children's psychosocial needs and existing interventions. *European Journal of Cancer Care*. 2017;26(1):n/a-N.PAG.
11. Purc-Stephenson R, Lyseng A. How are the kids holding up? A systematic review and meta-analysis on the psychosocial impact of maternal breast cancer on children. *Cancer Treatment Reviews*. 2016;49:45-56.
12. Morris J, Turnbull D, Preen D, Zajac I, Martini A. The psychological, social, and behavioural impact of a parent's cancer on adolescent and young adult offspring aged 10-24 at time of diagnosis: A systematic review. *Journal of Adolescence*. 2018;65:61-71.
13. Faccio F, Ferrari F, Pravettoni G. When a parent has cancer: How does it impact on children's psychosocial functioning? A systematic review. *European Journal of Cancer Care*. 2018;27(6):e12895.
14. Long KA, Lehmann V, Gerhardt CA, Carpenter AL, Marsland AL, Alderfer MA. Psychosocial functioning and risk factors among siblings of children with cancer: An updated systematic review. *Psychooncology*. 2018;27(6):1467-79.
15. Liu Y, Kaaya S, Chai J, McCoy DC, Surkan PJ, Black MM, et al. Maternal depressive symptoms and early childhood cognitive development: a meta-analysis. *Psychological medicine*. 2017;47(4):680-9.
16. Cheung K, Theule J. Paternal depression and child externalizing behaviors: A meta-analysis. *Journal of family psychology : JFP : journal of the Division of Family Psychology of the American Psychological Association (Division 43)*. 2019;33(1):98-108.
17. MacEachnie LH, Larsen HB, Egerod I. Children's and young people's experiences of a parent's critical illness and admission to the intensive care unit: A qualitative meta-synthesis. *Journal of clinical nursing*. 2018;27(15-16):2923-32.
18. Hanna JR, McCaughan E, Semple CJ. Challenges and support needs of parents and children when a parent is at end of life: A systematic review. *Palliat Med*. 2019;269216319857622.
19. Inhestern L, Haller AC, Wlodarczyk O, Bergelt C. Psychosocial interventions for families with parental cancer and barriers and facilitators to implementation and use - A systematic review. *PLoS ONE*. 2016;11 (6) (no pagination)(e0156967).
20. Sin J, Jordan CD, Barley EA, Henderson C, Norman I. Psychoeducation for siblings of people with severe mental illness. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. 2015(5).
21. Excellence Nifhac. End of life care for infants, children and young people with life-limiting conditions: planning and management. In: Excellence Nifhac, editor. 2016.
22. Berggren UJ, Hanson E. Children as next of kin: A scoping review of support interventions for children who have a parent with a serious physical illness. *Child Care in Practice*. 2016;22(3):277-95.
23. Loechner J, Starman K, Galuschka K, Tamm J, Schulte-Korne G, Rubel J, et al. Preventing depression in the offspring of parents with depression: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Clinical Psychology Review*. 2018;60:1-14.
24. Meld. St. 34 (2012-2013). Folkehelsemeldingen: god helse - felles ansvar. Oslo: Helse- og Omsorgsdepartementet.

25. Fearnley R, Boland JW. Communication and support from health-care professionals to families, with dependent children, following the diagnosis of parental life-limiting illness: A systematic review. *Palliative Medicine*. 2017;31(3):212-22.
26. Reupert A, Price-Robertson R, Maybery D. Parenting as a focus of recovery: A systematic review of current practice. *Psychiatric Rehabilitation Journal*. 2017;40(4):361-70.
27. Reupert A, Maybery D. What do we know about families where parents have a mental illness? A systematic review. *Child & Youth Services*. 2016;37(2):98-111.
28. Koordinatornettverket B. Erfaringsbasert kunnskap.
29. RHF HS-Ø. Revidert mandat for BarnsBeste- Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende 2014 [Available from: <https://sshf.no/seksjon/BarnsBeste/Documents/Mandat%202014%20BarnsBeste%20-%20Nasjonalt%20kompetansenettverk%20for%20barn%20som%20p%C3%A5r%C3%B8rende.pdf>].
30. Helse- og omsorgsdepartementet. Samhandlingsreformen – Lovpålagte samarbeidsavtaler mellom kommuner og regionale helseforetak. Nasjonal veileder 2011.